

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Μάθημα: Ιστορία - ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη, 29 Μαΐου 2012
07:30 – 10:30

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από έξι (6) σελίδες και τρία (3) μέρη.2. Να απαντήσετε ΟΛΕΣ τις ερωτήσεις και των τριών (3) μερών.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

α. Στο Συνέδριο της Βιέννης πρωτοστάτησαν ο καγκελάριος της Αυστρίας Μέτερνιχ, ο υπουργός Εξωτερικών της Βρετανίας κόμης Κάσλρι και ο υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας Ταλεϋράνδος.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 10-11

β. Η ανεξαρτησία των χωρών της Λατινικής Αμερικής κατοχυρώθηκε με το δόγμα Τρούμαν.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 13

γ. Η Βιομηχανική Επανάσταση εκδηλώθηκε και εδραιώθηκε στη Γαλλία και επεκτάθηκε στην Αγγλία.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 41

δ. Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Φραγκλίνος Ρούζβελτ είχε συνυπογράψει από κοινού με τον Τσόρτσιλ το Χάρτη του Ατλαντικού.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 117

ε. Οι «Επίστρατοι» αποτελούσαν τη δύναμη κρούσης των βενιζελικών.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 83

στ. Κατά τη Συνδιάσκεψη του Μονάχου ο Χίτλερ παραιτήθηκε των γερμανικών διεκδικήσεων στα εδάφη της Τσεχοσλοβακίας.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 112

- ζ. Η Συνθήκη του Νείγυ επιβεβαίωσε την ελληνική κυριαρχία επί των εδαφών μεταξύ του Έβρου και του Νέστου.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 85

- η. Ο Γλάδστων υποστήριζε την παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα μέσω ενός δίκαιου διακανονισμού.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία της Κύπρου, σ. 221

- θ. Το καθεστώς «νομής και κατοχής» της Κύπρου από τη Βρετανία τερματίστηκε το 1914, με την προσάρτηση του νησιού.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία της Κύπρου, σ. 187

- ι. Τα δεκατρία σημεία είχαν χαρακτηριστεί ως «υποδεικνυόμενα μέτρα για την απομάκρυνση των αιτίων τριβής μεταξύ των δύο κοινοτήτων».

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία της Κύπρου, σ. 278

(10 x 1= 10 μονάδες)

- A2.** Καθένα από τα στοιχεία της στήλης Β΄ αντιστοιχεί με μια προσωπικότητα της στήλης Α΄. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο προσωπικότητες της στήλης Α΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄	ΣΕΛΙΔΕΣ
1. Αλέξανδρος Κερένσκυ	δ. Επικεφαλής προσωρινής κυβέρνησης της Ρωσίας, 1917	Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 94
2. Ρομπέρ Σουμάν		
3. Ανδρέας Παπανδρέου		
4. Κωνσταντίνος Καραμανλής	ε. Ιδρυτής της Νέας Δημοκρατίας	Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 160
5. Ντην Άτσεσον	γ. Αμερικανός πολιτικός με ρόλο «μεσολαβητή» στο κυπριακό πρόβλημα	Ιστορία της Κύπρου, σ. 283
6. Ρόμελ	β. Ελ Αλαμείν	Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 126
7. Αλέξανδρος Παπαναστασίου	α. Αβασίλευτη δημοκρατία, 1924	Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 101

(5 x 2= 10 μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Φιλική Εταιρεία

(χαρακτήρας, χρονικό πλαίσιο, ιδρυτές, σκοπός ίδρυσης και επιμέρους στόχοι)

β. Κοινωνία των Εθνών

(κύριος σκοπός, σύστημα «συλλογικής ασφάλειας», διεύρυνση του 1926)

γ. Τριμερής διάσκεψη του Λονδίνου, 1955

(συμμετέχοντες και συνέπειες)

(3 x 5= 15 μονάδες)

α. Φιλική Εταιρεία: *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σ. 16.

Χαρακτήρας: Μυστική/ συνωμοτική/ πατριωτική οργάνωση (0,5 μονάδα)

Χρονικό πλαίσιο: 1814 (0,5 μονάδα)

Ιδρυτές: Εμμανουήλ Ξάνθος, Νικόλαος Σκουφάς και Αθανάσιος Τσακάλωφ

**[αν αναφερθούν οι δύο από τους τρεις ιδρυτές, ο μαθητής παίρνει 1 μονάδα
αν αναφερθεί ο ένας από τους τρεις ιδρυτές, ο μαθητής παίρνει 0,5 μονάδα]**

Σκοπός ίδρυσης: Πρόκληση γενικής επανάστασης των Ελλήνων για την απελευθέρωση της πατρίδας από τους Οθωμανούς Τούρκους/ η προετοιμασία ένοπλου αγώνα για απελευθέρωση/ η απελευθέρωση της Ελλάδας. (1 μονάδα)

Επιμέρους στόχοι:

- Κατήχηση όσο το δυνατόν περισσότερων (σημαινόντων) Ελλήνων.
- Ανάθεση της ηγεσίας στον Ιωάννη Καποδίστρια, (υπουργό Εξωτερικών τότε της Ρωσίας).
- Εξασφάλιση της υποστήριξης (της κραταιάς και ομόδοξης) Ρωσίας.

[να αναφερθούν τουλάχιστον οι δύο από τους τρεις στόχους, 2 x 1 μον. = 2 μονάδες. Αν αναφερθεί ένας στόχος, ο μαθητής παίρνει 1 μονάδα]

β. Κοινωνία των Εθνών: *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σ. 97-98, 246.

Κύριος σκοπός: Η φροντίδα για τη διατήρηση της ειρήνης/ Η παγίωση της ειρήνης με την εγγύηση όλων των κρατών – μελών της διεθνούς κοινωνίας/ η αποφυγή μιας νέας αιματοχυσίας. (2 μονάδες)

Σύστημα «συλλογικής ασφάλειας»: Η Κοινωνία των Εθνών εγκαθίδρυσε σύστημα ειρηνικής συνύπαρξης των κρατών στο διεθνές πλαίσιο, (παρά τη συνεχή πρακτική του ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών [προβολή του εθνικού συμφέροντος έναντι του γενικού] συμβάλλοντας στη διατήρηση της ειρήνης). **(2 μονάδες)**

Διεύρυνση του 1926: (προς την κατεύθυνση της αποφυγής της αιματοχυσίας) έγινε και η διεύρυνση με την ένταξη της Γερμανίας στην Κοινωνία των Εθνών (απότοκο της Συνθήκης των Βερσαλλιών [για την ειρηνική επίλυση των διεθνών διαφορών]). **(1 μονάδα)**

γ. Τριμερής διάσκεψη του Λονδίνου, 1955: *Ιστορία της Κύπρου*, σ. 241

Συμμετέχουσες χώρες: Αγγλία, Ελλάδα, Τουρκία **(2 μονάδες)**
[Αν αναφέρει ο μαθητής και τους τρεις συμμετέχοντες, παίρνει και τις 2 μονάδες. Αν αναφερθούν ένας ή δύο συμμετέχοντες, δίνεται 1 μονάδα]

Συνέπειες:

- Η Τουρκία επιβάλλεται ως ισότιμος συνομιλητής στο Κυπριακό.
- Η Αγγλία αναλαμβάνει ρόλο επιδιαιτητή σε μια διαφορά ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία.
- Το Κυπριακό έπαψε να είναι αποικιακό πρόβλημα και μεταβαλλόταν σε ένα διεθνές ζήτημα.

(3 x 1 μον. = 3 μονάδες)

[Με την Τριμερή διάσκεψη είναι συνυφασμένες οι βιαιοπραγίες σε βάρος των Ελλήνων της Τουρκίας, οι οποίες υποκινήθηκαν από αξιωματούχους της κυβέρνησης Μεντερές].

[Για κάθε συνέπεια ο μαθητής παίρνει 1 μονάδα. Αν ο μαθητής παραλείψει μία συνέπεια και αναφερθεί στα γεγονότα της Κωνσταντινούπολης, τότε θα παίρνει τη μονάδα.]

B2. Σε κείμενο έκτασης 220-250 λέξεων, να ορίσετε το Ανατολικό Ζήτημα και να παρουσιάσετε στο πλαίσιο του το Ζήτημα των Στενών, μέχρι τις παραμονές του Κριμαϊκού Πολέμου. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά και οι παρακάτω όροι:

Ανατολική Μεσόγειος, παρουσία Ρώσων, ανάχωμα, δικαίωμα εξόδου

(15 μονάδες)

***Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σ. 38-39.**

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή: (1 μονάδα)

Ενδεικτικά:

Στο πλαίσιο του Ανατολικού Ζητήματος θα προκύψει μια σειρά από διαμάχες που αφορούσαν στον έλεγχο των Στενών και στις οποίες εμπλέκονταν η Οθωμανική Αυτοκρατορία και οι Μεγάλες Δυνάμεις της Ευρώπης/
Ο στρατηγικός έλεγχος των Στενών αποτελούσε σημείο τριβής, με πρωταγωνιστές τις Μεγάλες Δυνάμεις και την Οθωμανική Αυτοκρατορία, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του Ανατολικού Ζητήματος/
Το Ανατολικό Ζήτημα και το Ζήτημα των Στενών ήταν σοβαρά προβλήματα που απασχόλησαν ιδιαίτερα την Οθωμανική Αυτοκρατορία και τις Μεγάλες Δυνάμεις.

Ορισμός Ανατολικού Ζητήματος:

- Διεθνές ζήτημα που προκλήθηκε από τη βαθμιαία υποχώρηση της ισχύος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- Πλήρωση του κενού που προέκυψε από αυτή την υποχώρηση στην Εγγύς Ανατολή (και ιδίως στη Χερσόνησο του Αίμου)

(2 x 1 μον.= 2 μονάδες)

Ζητούμενα:

Παρουσίαση του Ζητήματος των Στενών:

- Με τη διέλευση του ρωσικού στόλου από τα Στενά στη Μεσόγειο η Ρωσία αποκτούσε στρατηγική θέση / έλεγχος της **Ανατολικής Μεσογείου** – απειλούσε τα συμφέροντα της Αγγλίας και της Γαλλίας.
- Αναβάλλεται ο διαμελισμός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και καθίσταται **ανάχωμα** της Ρωσίας.

(2 x 1 μον.= 2 μονάδες)

Εξέλιξη γεγονότων:

- Ο Μεχμέτ Αλή πασάς της Αιγύπτου εμπλέκεται σε πόλεμο με το σουλτάνο (ο σουλτάνος ζητά βοήθεια από τη Ρωσία).
- Ο ρωσικός στόλος καταπλέει και αγκυροβολεί στον Κεράτιο Κόλπο.
- Σύναψη *Συνθήκης Ειρήνης της Κιουτάχειας* (4 Μαΐου 1833) μεταξύ σουλτάνου και Αιγύπτιου πασά ως αντιστάθμισμα στην ισχυρή **παρουσία των Ρώσων** στο Βόσπορο.
- Σύναψη *Συνθήκης του Χουνκιάρ Ισκελεσί* (8 Ιουλίου 1833) μεταξύ Ρωσίας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.
- Με τη συνθήκη αυτή ο ρωσικός στόλος εγκατέλειψε το Βόσπορο.
- Επίσης, ο Εύξεινος Πόντος καθίστατο κλειστή και ασφαλή θάλασσα της Ρωσίας.
- Ακόμη, αναγνωριζόταν σιωπηρώς στη Ρωσία το **δικαίωμα εξόδου** των πολεμικών σκαφών της στο Αιγαίο.
- *Σύμβαση των Στενών* (13 Ιουλίου 1841) ως αποτέλεσμα της ένοπλης αναμέτρησης μεταξύ σουλτάνου Μαχμούτ Β΄ και Μεχμέτ Αλή πασά (1839).
- Τη Σύμβαση των Στενών υπέγραψαν οι πέντε μεγάλες δυνάμεις και η Πύλη.
- Με τη σύμβαση τερματίστηκε η προνομιακή θέση της Ρωσίας στο ζήτημα των Στενών.
- Το 1850 προκλήθηκε παρέμβαση της Ρωσίας στα ζητήματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με αφορμή έριδα μεταξύ ορθοδόξων και καθολικών μοναχών για την κατοχή των ιερών προσκυνημάτων των Αγίων Τόπων.

- Διαμάχη μεταξύ του Ρώσου αυτοκράτορα Νικολάου Α΄ και του Γάλλου αυτοκράτορα Ναπολέοντα Γ΄ και η αμφιλεγόμενη στάση της Πύλης στο ζήτημα αυτό προκάλεσε έκρυθμη κατάσταση.
- Η Ρωσία απαιτούσε από το σουλτάνο να της αναγνωρίσει το δικαίωμα προστασίας των ορθοδόξων που απέρρευε, κατά τη δική της ερμηνεία, από τη *Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή* (1774).

[Αν αναφερθούν τα εννέα από τα δεκατρία στοιχεία, να δίνονται 9 μονάδες (9 x 1 μον.= 9 μονάδες).

Για τη μη λειτουργική ενσωμάτωση των 4 όρων που δίνονται αφαιρείται 1 μονάδα. Αν δεν ενσωματωθούν 2 όροι, αφαιρείται 0,5 μονάδα.]

Σύντομος επίλογος – κατακλείδα (1 μονάδα)

Ενδεικτικά: Οι πιο πάνω διαμάχες, στο πλαίσιο του Ανατολικού Ζητήματος, οδήγησαν στη σύγκρουση του Κριμαϊκού Πολέμου (μεταξύ Ρωσίας και της συμμαχίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, της Βρετανίας και της Γαλλίας).

B3. Σε κείμενο έκτασης 140-160 λέξεων, να παρουσιάσετε τις νομοθετικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις του Ελευθέριου Βενιζέλου κατά την περίοδο 1911-1912.

(15 μονάδες)

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 62.

Πρόλογος: (2 μονάδες)

Ενδεικτικά: Ο Βενιζέλος πίστευε στον εκσυγχρονισμό της Ελλάδας, τον οποίο θεωρούσε εθνική ανάγκη ύψιστης προτεραιότητας.

Ζητούμενα – Νομοθετικές και διοικητικές μεταρρυθμίσεις:

1. Ευρεία μεταρρύθμιση του Συντάγματος του 1864.
2. Μείωση της πλειοψηφίας από το ήμισυ των βουλευτών στο 1/3 (για επίσπευση του νομοθετικού έργου της Βουλής).
3. Αποκλεισμός από την εκλογή στο αξίωμα του βουλευτή εν ενεργεία αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων.
4. Δυνατότητα του κράτους απαλλοτρίωσης περιουσιακών στοιχείων πολιτών για λόγους δημοσίου συμφέροντος.
5. Καθιέρωση συνταγματικής μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων.
6. Πρόσκληση στρατιωτικών αποστολών από την Αγγλία και τη Γαλλία για τον εκσυγχρονισμό του στρατού και του στόλου.

[Αν αναφερθούν τα τέσσερα από τα έξι στοιχεία, να δίνονται 12 μονάδες (4 x 3 μον.= 12 μονάδες). Σε περίπτωση που ο μαθητής παραλείψει να γράψει πρόλογο κι επίλογο και αναφέρει και τα έξι σημεία, θα παίρνει 14 μονάδες ενώ αν γράψει πέντε σημεία, θα παίρνει 13 μονάδες.]

Σύντομος επίλογος – κατακλείδα (1 μονάδα)

Ενδεικτικά: Τα μέτρα αυτά έδωσαν στη χώρα ισχυρή ώθηση σε μια εποχή που ήταν γεμάτη προκλήσεις.

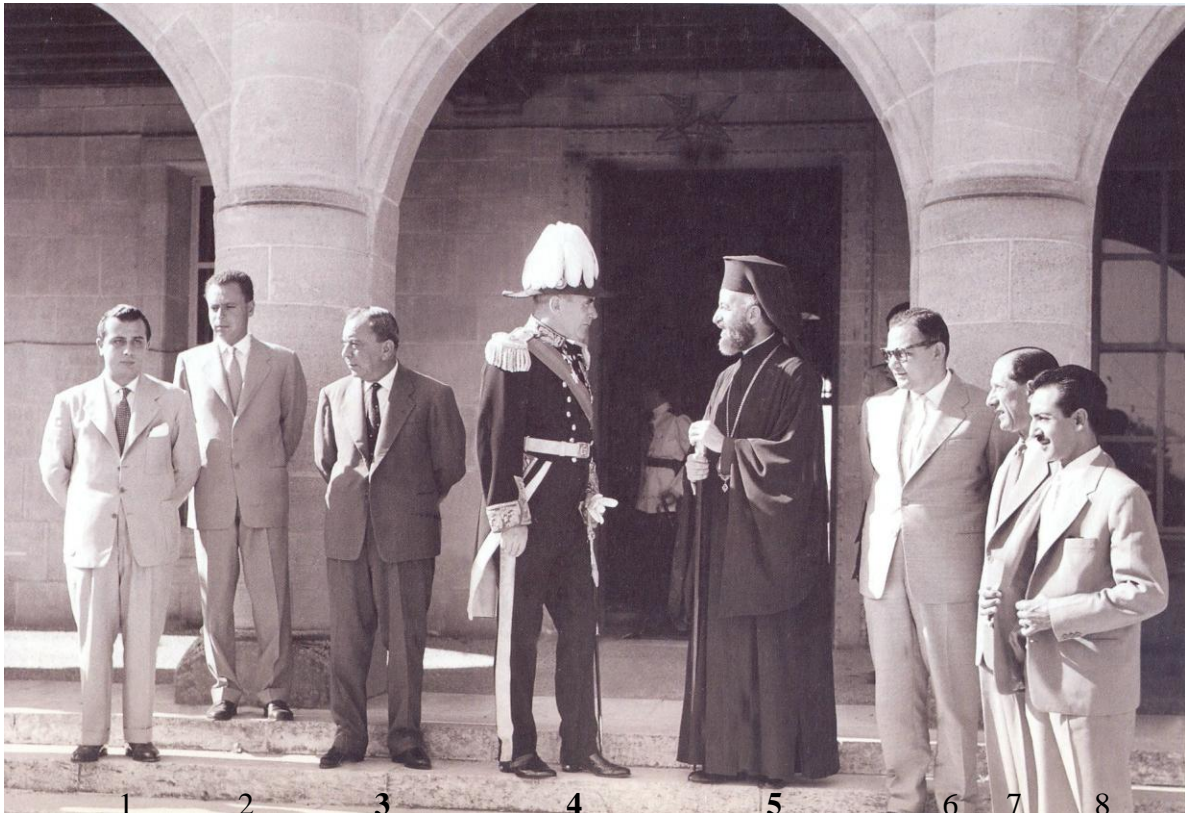
ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

- ΠΡΟΣΟΧΗ:** - Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς, με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα.
- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(10 μονάδες)

Μπροστά στο Κυβερνείο – Προεδρικό Μέγαρο, 1960.

Πηγή φωτογραφίας: Αντρέας Νικολαΐδης στο Ανδρέας Κλ. Σοφοκλέους, *Σκαπανείς της Κυπριακής Φωτοδημοσιογραφίας*, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού – Πολιτιστικές Υπηρεσίες, Λευκωσία 2000, σελ. 237.

Ιστορία της Κύπρου, σ. 244-245.

Αφού παρατηρήσετε με προσοχή τη φωτογραφία της προηγούμενης σελίδας και τη λεζάντα της και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Να αναφέρετε τα ιστορικά πρόσωπα που εικονίζονται στο κέντρο της φωτογραφίας (αριθμοί 3,4 και 5) καθώς και την ιδιότητά τους, όταν λήφθηκε η φωτογραφία. **(6 μονάδες)**

Εικονιζόμενα ιστορικά πρόσωπα:

- (Δρ. Φαζίλ) Κουτσιούκ (αριθμός 3)
- (Σερ Χιου) Φουτ (αριθμός 4)
- (Αρχιεπίσκοπος Κύπρου) Μακάριος (Γ') (αριθμός 5).

(3 x 1 μον.= 3 μονάδες)

[Ανεξάρτητα από τη σειρά γραφής των ονομάτων, αν τα ονόματα είναι ορθά, η απάντηση θα θεωρείται ορθή.]

Η ιδιότητά τους:

- Δρ. Φαζίλ Κουτσιούκ: (Πρώτος) Αντιπρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας/ της Κύπρου (αριθμός 3)
- Σερ Χιου Φουτ: (ο τελευταίος) Βρετανός Κυβερνήτης της Κύπρου (αριθμός 4)
- Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ': (Πρώτος) Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας/ της Κύπρου (αριθμός 5).

(3 x 1 μον.= 3 μονάδες)

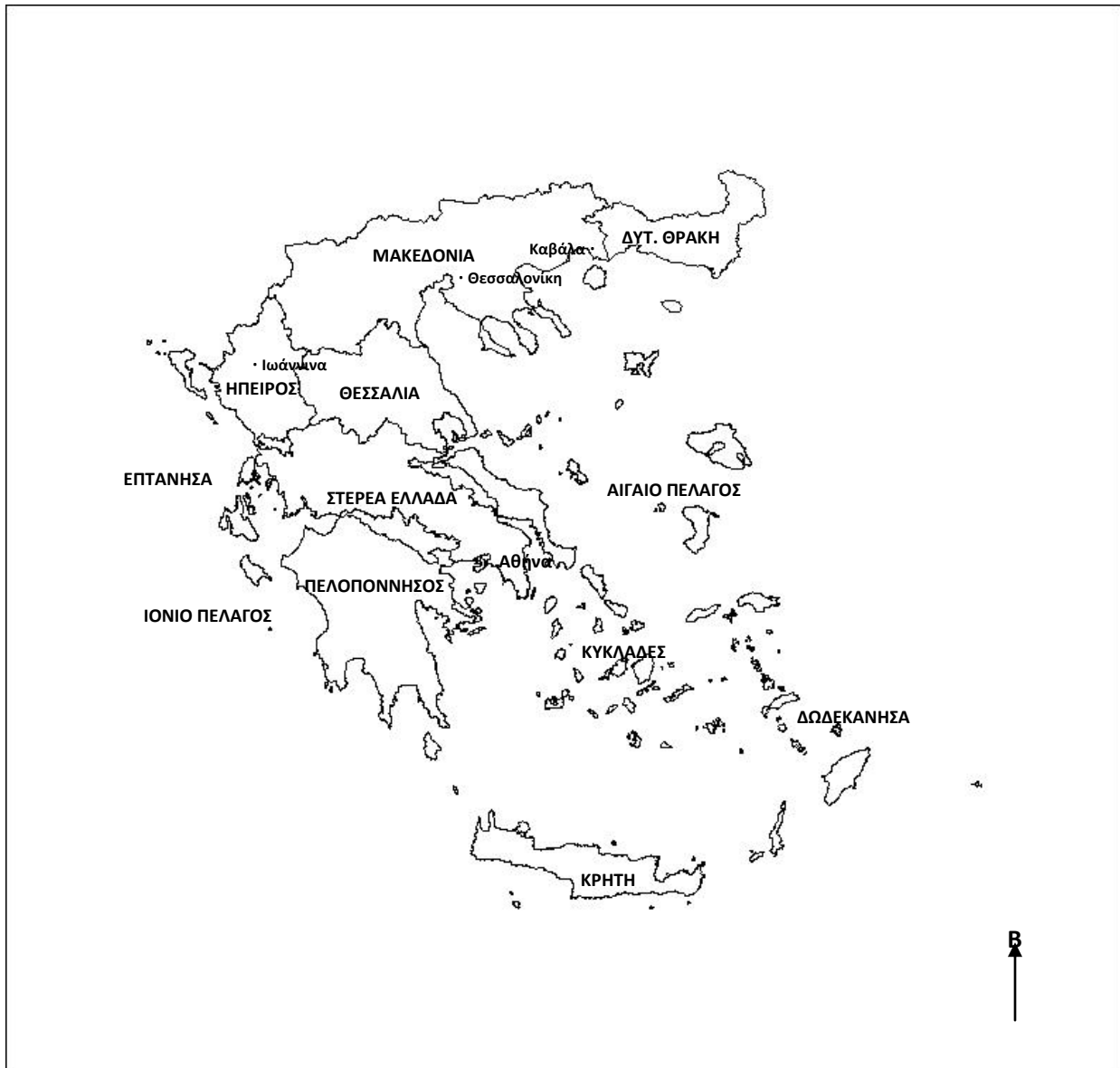
[Αν το ερώτημα β που ακολουθεί απαντηθεί σωστά, τότε οι μονολεκτικές απάντησεις «Πρόεδρος» και «Αντιπρόεδρος» θα εκλαμβάνονται ως ορθές.]

- β. Με ποιο ιστορικό γεγονός συνδέεται η πιο πάνω φωτογραφία; **(2 μονάδες)**

Η ανακήρυξη/ η γέννηση της Κυπριακής Δημοκρατίας/ η γέννηση του κυπριακού κράτους/ η μετάβαση από την αποικιοκρατία στην ανεξαρτησία και οποιαδήποτε άλλη συναφής διατύπωση που αποδίδει το ιστορικό γεγονός.

- γ. Με ποιες προηγούμενες συμφωνίες συνδέονται τα πιο πάνω ιστορικά πρόσωπα; (απλή αναφορά) **(2 μονάδες)**

Συμφωνίες (Ζυρίχης) - Λονδίνου

Σύγχρονος χάρτης της Ελλάδας

Αφού παρατηρήσετε με προσοχή το χάρτη της προηγούμενης σελίδας και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Να παρουσιάσετε την εδαφική συγκρότηση και διεύρυνση του ελληνικού κράτους από το 1832 έως το 1913, αναφέροντας τα σχετικά ιστορικά γεγονότα (πόλεμοι, συνθήκες, παραχωρήσεις). **(7 μονάδες)**

Συγκρότηση:

1832: Το ελληνικό κράτος (το οποίο είχε ιδρυθεί από το 1830) περιλαμβάνει τη Στερεά, την Πελοπόννησο και τις Κυκλάδες (σελ. 32). **(2 μονάδες)**

[Αν ο μαθητής σημειώσει «Νότια Ελλάδα» ή «Νότια Ελληνική χερσόνησος» ή αν παραλείψει τις Κυκλάδες, θα πάρει τις μισές μονάδες.]

Εδαφική διεύρυνση:

1. 1863: Τα Επτάνησα αποδίδονται από τη Βρετανία στην Ελλάδα (σελ. 36 και 60). **[Θεωρείται και η χρονολογία 1864 ορθή, κατά την οποία ανακηρύχθηκε επίσημα η ένωση της Επτανήσου με την Ελλάδα.]**
2. 1881: Παραχωρείται η Θεσσαλία στην Ελλάδα από την Πύλη μετά από σύσταση του Συνεδρίου του Βερολίνου (1878) (σελ. 60).
3. 1912: Στο πλαίσιο του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου η Θεσσαλονίκη παραδίνεται από τους Τούρκους στους Έλληνες (σελ. 70).
4. 1913: Στις 22 Φεβρουαρίου/ 7 Μαρτίου 1913 οι Τούρκοι παραδίδουν τα Ιωάννινα στους Έλληνες (σελ. 70).
5. Στις 28 Ιουλίου/ 10 Αυγούστου 1913 με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου η Καβάλα και η περιοχή της κατακυρώνονται στην Ελλάδα (σελ. 73).
6. Με τη λήξη των Βαλκανικών Πολέμων στα εδάφη της Ελλάδας συμπεριλαμβάνονται η κεντρική, δυτική και ανατολική Μακεδονία, η Ήπειρος, η Κρήτη και τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου (χάρτης σελίδας 71).

[Αν ο μαθητής γράψει τα πέντε από τα έξι στοιχεία θα πάρει 5 μονάδες (5 x 1 μον.= 5 μονάδες.

Στην περίπτωση που ο μαθητής γράψει το στοιχείο 6 και παραλείψει τα στοιχεία 3,4 και 5 παίρνει τις 3 μονάδες, νοουμένου ότι σημειώνει το χρονικό πλαίσιο και τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου. Αφαιρείται 1 μονάδα για τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου και 0,5 μονάδα για το χρονικό πλαίσιο (1912-1913). Στην περίπτωση που στο στοιχείο 6 ο μαθητής δεν αναφέρει 2 γεωγραφικές περιοχές δίνονται 2 μονάδες.]

- β. Να κατονομάσετε την εντός των ορίων του ελληνικού κράτους χερσαία γεωγραφική περιοχή, η οποία βρίσκεται στα βορειοδυτικά του, έτσι όπως αυτό διαμορφώθηκε το 1913. (3 μονάδες)**

(Νότιος) Ήπειρος

«Από το Στετίνο* στη Βαλτική μέχρι την Τεργέστη** στην Αδριατική, ένα σιδηρούν παραπέτασμα έχει απλωθεί κατά μήκος της (ευρωπαϊκής) Ηπείρου. Πίσω από τη διαχωριστική αυτή γραμμή βρίσκονται όλες οι πρωτεύουσες των παλαιών κρατών στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Η Βαρσοβία, το Βερολίνο, η Πράγα, η Βιέννη, η Βουδαπέστη, το Βελιγράδι, το Βουκουρέστι και η Σόφια, όλες αυτές οι διάσημες πόλεις και οι πληθυσμοί γύρω τους βρίσκονται κάτω από αυτό που πρέπει να ονομάσω σοβιετική σφαίρα και όλοι υπόκεινται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, όχι μόνο σε σοβιετική επιρροή, αλλά σε μεγάλο – και τις περισσότερες φορές αυξανόμενο – βαθμό στον έλεγχο της Μόσχας. [...] Τα κομμουνιστικά κόμματα, τα οποία ήταν πολύ μικρά σε όλες αυτές τις ανατολικές χώρες της Ευρώπης, έχουν ανέλθει σε εξέχουσα θέση και δύναμη πολύ περισσότερη από τις ψήφους τους και επιζητούν παντού να αποκτήσουν ολοκληρωτικό έλεγχο. Αστυνομικές κυβερνήσεις επικρατούν σχεδόν παντού και μέχρι στιγμής, με εξαίρεση την Τσεχοσλοβακία, δεν υπάρχει πραγματική δημοκρατία. [...] Αυτή σίγουρα δεν είναι η ελεύθερη Ευρώπη την οποία πολεμήσαμε να κτίσουμε. Ούτε είναι μια Ευρώπη η οποία επιτρέπει μια μόνιμη ειρήνη. [...] Δεν πιστεύω ότι η Ρωσία επιθυμεί τον πόλεμο. Αυτό που επιθυμεί είναι οι καρποί του πολέμου και η απεριόριστη εξάπλωση της δύναμής της».

Αποσπάσματα ομιλίας του Βρετανού πρωθυπουργού Τσόρτσιλ στις ΗΠΑ ενώπιον του Προέδρου Τρούμαν, 5 Μαρτίου 1946.

«Δεν μπορεί κανείς να ξεχάσει το ακόλουθο γεγονός: Οι Γερμανοί διενήργησαν την εισβολή τους στη ΕΣΣΔ μέσω της Φινλανδίας, της Πολωνίας, της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας και της Ουγγαρίας. Οι Γερμανοί μπορούσαν να κάνουν την εισβολή τους μέσα από αυτές τις χώρες γιατί, εκείνη τη χρονική στιγμή, υπήρχαν κυβερνήσεις στις χώρες αυτές εχθρικές απέναντι στη Σοβιετική Ένωση. Κατά τη διάρκεια της γερμανικής εισβολής και κατοχής, η Σοβιετική Ένωση είχε 20 εκατομμύρια περίπου απώλειες σε ανθρώπινες ζωές. [...] Μπορεί κάποιος να προσπαθούν να ρίξουν στη λήθη αυτές τις θυσίες των Σοβιετικών, που συνέβαλαν στην απελευθέρωση της Ευρώπης από το χιτλερικό ζυγό. Αλλά η Σοβιετική Ένωση δεν μπορεί να τις ξεχάσει. Επομένως, πώς μπορεί να εκπλήσεται κάποιος, επειδή η Σοβιετική Ένωση, μεριμνώντας για τη μελλοντική της ασφάλεια, προσπαθεί ώστε αυτές οι χώρες να έχουν κυβερνήσεις φιλικές προς τη Σοβιετική Ένωση;»

Αποσπάσματα συνέντευξης του Σοβιετικού ηγέτη Στάλιν στην εφημερίδα Πράβντα, 14 Μαρτίου 1946.

(Τα δύο παραθέματα βασίζονται σε αποσπάσματα από:

- Winston Churchill, *The Sinews of Peace*. Quoted in Mark A. Kishlansky, ed., *Sources of World History* (New York, Harper Collins, 1995) pp. 298-302. (<http://www.historyguide.org/europe/churchill.html>)
- Modern History Sourcebook (<http://www.fordham.edu/Halsall/mod/modsbook46.asp#The Cold War>).
- Columbia American History Online (<http://caho-test.cc.columbia.edu/ps/10099.html>).
- S. Berstein & P. Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, Αθήνα 1997, τόμ. 3, σ. 177.
- *Η Μεγάλη Ιστορία του 20ού αιώνα*, Αθήνα 2002, τόμ. 5, σ. 14.)

Στετίνο*: Πόλη στα Βορειοδυτικά της Πολωνίας.

Τεργέστη**: Πόλη στα Βορειοανατολικά της Ιταλίας.

Με βάση τα παραθέματα της προηγούμενης σελίδας και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 143

(α) Ποια είναι η θέση του Τσόρτσιλ το 1946 για τις προθέσεις και τις επιδιώξεις της Σοβιετικής Ένωσης; Πώς δικαιολογεί ο Άγγλος πρωθυπουργός αυτή του τη θέση; **(6 μονάδες)**

Θέση Τσόρτσιλ:

Πιστεύει ότι (α) η Ρωσία δεν επιθυμεί τον πόλεμο αλλά (β) επιθυμεί τους καρπούς του πολέμου και (γ) την απεριόριστη εξάπλωση της δύναμής της.

(3 x 1 μον.= 3 μονάδες)

Δικαιολόγηση θέσης:

- Δημιουργία σιδηρού παραπετάσματος.
- Άνοδος κι εξάπλωση των κομμουνιστικών κομμάτων στις ανατολικές χώρες της Ευρώπης, παρά την περιορισμένη εκλογική τους δύναμη, και προσπάθεια απόκτησης ολοκληρωτικού ελέγχου.
- Επικράτηση σχεδόν παντού αστυνομικών κυβερνήσεων και άρα έλλειψη πραγματικής δημοκρατίας.

(3 x 1 μον.= 3 μονάδες)

[Αν ο μαθητής περιγράψει το σιδηρούν παραπέτασμα χωρίς απαραίτητα να το κατονομάζει, τότε θα παίρνει τη μονάδα.]

(β) Ποια επιχειρήματα αντιτάσσει ο Στάλιν στις θέσεις του Τσόρτσιλ υπερασπιζόμενος τη σοβιετική πολιτική; **(6 μονάδες)**

Επιχειρήματα Στάλιν:

- Οι Γερμανοί διενήργησαν εισβολή στη Σοβιετική Ένωση μέσω χωρών που ήταν εχθρικές απέναντι στην ΕΣΣΔ.
- Η Σοβιετική Ένωση είχε 20 εκατομμύρια απώλειες σε ανθρώπινες ζωές στο Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο.
- Άρα η Σοβιετική Ένωση προσπαθεί να διαμορφώσει κυβερνήσεις φιλικές προς αυτήν για την ασφάλειά της και παράλληλα ζητά αναγνώριση για τις θυσίες των Σοβιετικών.

[Αν ο μαθητής γράψει τα 2 από τα 3 σημεία, παίρνει 6 μονάδες (2 x 3 μον.= 6 μονάδες).]

(Οι Σοβιετικοί εγκατέστησαν φιλικά προς αυτούς πολιτεύματα μέχρι το 1947 στην Ανατολική Ευρώπη και θεωρούσαν τον έλεγχο αυτό απαραίτητο για την ασφάλεια της χώρας τους)

Οι δυτικές δυνάμεις φοβήθηκαν ότι η Μόσχα προωθούσε μια επεκτατική πολιτική με στόχο την κυριαρχία της και στο δυτικό τμήμα της ευρωπαϊκής ηπείρου)

(γ) Με ποιες συμφωνίες, που είχαν συναφθεί μεταξύ των δύο μερών (1944 και 1945), σχετίζονται οι πιο πάνω δηλώσεις; **(3 x 1 μον.= 3 μονάδες)**

- «Συμφωνία των ποσοστών» (Οκτώβριος 1944. Η ΕΣΣΔ ήλεγχε τις χώρες του εσωτερικού των Βαλκανίων ενώ η Ελλάδα θα περιερχόταν υπό βρετανική επιρροή).
- Συνδιάσκεψη της Γιάλτας (Φεβρουάριος 1945)
- Συνδιάσκεψη του Πότσταμ (Ιούλιος – Αύγουστος 1945) («μοίρασαν τον κόσμο»)

ΤΕΛΟΣ

--Σας ευχόμαστε καλή επιτυχία--